

Vision 2040

Individuel datakontrol som nøglen til mere velfærd, velstand og datademokrati i det danske samfund

I 2040 indtager Danmark en international førerposition, når det kommer til at realisere det værdiskabelsespotentiale, som nye digitale teknologier muliggør. Kernen ligger i øget dataanvendelse - mere specifikt i kombinationen af borgerskabte data, data fra offentlige myndigheder og data indsamlet af private virksomheder. For den enkelte borger manifesterer værdiskabelsen sig direkte i, at udbuddet af etisk ansvarlige digitale services af høj kvalitet er forøget markant. For erhvervslivet har den øgede dataanvendelse ført til en styrket innovationskapacitet og konkurrencekraft, og for de offentlige aktører har adgangen til nye databaserede indsigter gjort det muligt at prioritere de offentlige ressourcer bedre, samt at flytte fokus fra håndtering af problemer til sundhedsfremme og forebyggelse. Samlet set, har denne udvikling gjort Danmark til et mere innovativt og velstående foregangsland med et forbilledligt dataunderstøttet velfærdssystem – målt på kvalitative, såvel som kvantitative parametre.

Førstepladsen er ikke - som man måske kunne frygte - resultatet af, at danske virksomheder og institutioner er gået på kompromis med etik, demokratiske rettigheder og fortrolighedshensyn i deres omgang med borgernes data i optimeringens navn - sådan som vi fx har set det i asiatiske lande. Tværtimod er den et produkt af et målrettet tværsektorielt samarbejde om at sikre borgernes individuelle datarettigheder; om at gøre data til et demokratisk anliggende, og om at forbedre den generelle datasikkerhed ved hjælp af en unik borgercentreret datainfrastruktur.

Så hvordan hænger det sammen og hvordan nåede vi derhen?

Det hele begyndte med, at centrale aktører fra det danske erhvervsliv, den offentlige administration, velfærdssektoren, forskningsverdenen og civilsamfundet i starten af 2020'erne for alvor fik øjnene op for Danmarks unikke potentiale i forhold til datadrevet værdiskabelse og innovation. Potentialet viste sig i sammenfaldet af en række faktorer, herunder tilstedeværelsen af centrale offentlige registre med høj kvalitetsdata om den danske befolkning; en veludbygget offentlig digital infrastruktur; en digital kyndig befolkning med tillid til både institutioner og medborgere, samt stærke teknologiske vidensmiljøer. I gruppen af centrale aktører bredte der sig en erkendelse af, at det ville kræve nytænkning, borgerfokus og samarbejde på tværs af sektorer at indfri potentialet. Inspirationen til en governancemodel, der kunne understøtte dette samarbejde, kom bl.a. fra den danske andelsbevægelse og dens grundtanken om *at skabe samarbejde mellem (isoleret set) 'ringestillede' parter for derved at forbedre deres kår*. Der blev således etableret en governancemodel for samarbejdet, hvor udbydere af borgernære services og aktører med en interesse i at lette adgangen til borgerdata gik sammen på tværs og fik etableret en partsneutral infrastruktur, der stillede alle aktører bedre. Konkret gav man borgeren overblik og fuld kontrol over egne data og mulighed for at skabe værdi med disse vha. forskellige digitale services og redskaber. Samtidig gjorde man det muligt og nemt for borgeren at dele databaserede indsigter med virksomheder, forskere og offentlige institutioner krypteret og anonymiseret, og således at bidrage positivt til den samfundsmæssige værdiskabelse. Fra den skandinaviske designtradition tjente ideen om den demokratiske inddragelse

af borgeren som medskaber og beslutningstager i udviklingsprocessen hele vejen igennem som inspirationskilde.

Individuel datakontrol og state-of-the-art krypteringsteknologi som midler til at nå målet

Den løsningsmodel som har gjort det muligt at indfri potentialet i datadrevet værdiskabelse og innovation bygger på altså på individuel datakontrol og neutral datamediering. Teknologisk er løsningsmodellen understøttet af af den overvejende danskudviklede krypteringsteknologi *Secure Multiparty Computation*, der gør det muligt at udføre beregninger på krypterede borgerdata. Med Secure Multiparty Computation som kernen i den tekniske infrastruktur, er det således muligt for aktørerne at kombinere og skabe nye indsigter baseret på borgerdata uden på noget tidspunkt at have direkte adgang til borgernes data.

Med den skitserede løsningsmodel og infrastruktur kan alle virksomheder, offentlige organisationer og forskningsinstitutioner udbyde personaliserede services til borgeren og nemt sende denne dataadgangsanmodninger i forbindelse med fx forsknings- eller innovationsprojekter. Borgerne oplever at være blevet datasubjekter frem for dataobjekter. Oplevelsen af at have reel kontrol over egne data, og erfaringen med at kunne skabe personlig og samfundsmæssig værdi ved hjælp af personlige data uden at gå på kompromis med fortroligheden, har skærpet følelsen af aktivt medborgerskab og motiveret mange borgere til at udforske potentialet i datadrevet innovation. Modellen har udover at forbedre borgernes livskvalitet og velfærd, bidraget til at Danmark i 2040 ligger i top 10 på listen over lande der har frembragt flest unicorn-virksomheder i globalt perspektiv.

Ved at sætte borgeren i centrum i et værdibaseret økosystem af forbundne parter, funderet på en neutral infrastruktur, sikker teknologi og en tankegang vi kender fra andelsbevægelsen, lykkedes det således at skabe et demokratisk paradigme, der forbedrede livskvalitet, skabte mere velfærd og velstand for alle.